

vergadering **C238**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en
Inburgering

van 16 mei 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de resultaten van het opinieonderzoek 'De Stemming' van de VRT – 2595 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het gebruik van de Canon van Vlaanderen door de agentschappen Integratie en Inburgering – 2587 (2022-2023)	8

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de resultaten van het opinieonderzoek 'De Stemming' van de VRT – 2595 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Zoals we allemaal weten, is er volgend jaar geen opkomstplicht meer bij de lokale verkiezingen. Vorige week was er een opiniepeiling van De Standaard en de VRT, dat 'De Stemming' heet, en aantoont dat 30 procent van de Vlaamse kiezers zeker of waarschijnlijk niet zal stemmen. We zien ook dat de opkomst waarschijnlijk sterk zal verschillen per politieke partij. Er blijkt ook een verband te zijn tussen het hebben van een laag of een hoog inkomen en het wel of niet gaan stemmen, wat ook wel een opvallende vaststelling is. Bijna de helft van de ondervraagde Vlamingen zou bij de nationale en Europese verkiezingen niet altijd gaan stemmen als de opkomstplicht daar ook afgeschaft zou worden.

Die resultaten zijn ietwat afwijkend van de studie waar professors Fiers en Van Hecke twee jaar geleden naar verwezen in de hoorzitting van 1 juni. Toen werd verwezen naar een surveyonderzoek van 2014, een kleine tien jaar geleden, dat weliswaar niet specifiek gericht was op de lokale verkiezingen. Samengevat bleek hier dat 65 procent zeker of waarschijnlijk zou gaan stemmen en 18 procent zeker of waarschijnlijk niet.

Hieruit leid ik af dat we toch niet gigantisch veel mensen onmiddellijk overtuigen om te komen stemmen en dat er op voorhand toch wel wat afhakers zijn. Daar hebben we een grote rol in te spelen. Uit de verschillende onderzoeken blijkt ook dat de overheid zelfs een determinerende en belangrijke rol speelt, zeker ook de Vlaamse overheid.

Op een vraag in deze commissie van mezelf op 7 februari hebt u alvast aangegeven dat u werkt aan een allesomvattend actieplan over de toegankelijkheid van de lokale en provinciale verkiezingen. U hebt daarbij aangegeven dat het doel was om zo veel mogelijk kiezers te mobiliseren om hun democratisch stemrecht uit te oefenen en dat de focus van het actieplan tweeledig was, met name gericht op de toegankelijkheid maar ook specifiek op de doelgroepen die moeilijker de weg zouden kunnen vinden naar de stembus. Daarvoor wilt u ook nauw samenwerken met het middenveld.

Hoe kijkt u zelf naar de resultaten van De Stemming?

Hebt u meer inzicht in de resultaten van De Stemming, specifiek over de doelgroepen die het sterkst overwegen om niet te gaan stemmen?

Welke initiatieven hebt u nog gepland om mensen te overtuigen van het belang van stemmen?

Kunt u een stand van zaken geven over het actieplan om de toegankelijkheid voor de lokale en provinciale verkiezingen te verhogen?

Hebt u ook al budgetten voor ogen voor dit actieplan?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u wel, mijnheer Warnez, voor uw vraagstelling. Ik zal proberen zo goed mogelijk te antwoorden. Ik heb evident ook kennis genomen

van de resultaten van De Stemming 2023. Er zijn een aantal zaken die opvallen in deze studie. Eerst en vooral: het geloof in ons democratisch systeem is nog steeds heel sterk; acht op de tien Vlamingen zegt veel belang te hechten aan de democratie. Daarnaast valt op dat de burgers het meest tevreden zijn over het gevoerde beleid op lokaal niveau, wat een constante is.

Ik stel ook vast dat volgens De Stemming 70 procent, zeven op de tien Vlamingen, zegt zeker te zijn, of waarschijnlijk, zijn stem uit te brengen en dat inderdaad 12 procent aangeeft om dat niet te doen. 12 procent niet. Als ik dat even mag vergelijken met de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen van 2018 toen er stemopkomstplicht was: toen is 7,4 procent niet komen opdagen en heeft nog eens 3,9 procent blanco of ongeldig gestemd. Dat komt ongeveer overeen met die 12 procent die nu zegt dat ze niet gaan stemmen. Daarnaast is er inderdaad een groep van 18 procent die zegt dat ze het waarschijnlijk niet gaat doen.

Ik denk dat inderdaad de inzet van de verkiezingen erin zit om mensen te overtuigen en te motiveren om te gaan stemmen. Men kon er in het verleden van uitgaan dat men sowieso naar de stembus moest. Nu is er inderdaad werk voor elke partij om mensen te motiveren om deel te nemen aan de verkiezingen. Het is niet meer voldoende om gewoon te zeggen dat een partij de beste keuze is voor die of die reden. Men zal ook mensen moeten motiveren om te zeggen dat deelnemen aan dat proces belangrijk is vanwege het feit dat een stem moet doorwegen.

Ik durf ook de opkomstplicht, waarvan men vanuit democratisch oogpunt zegt dat het heel belangrijk is, wel wat te relativiseren. De laatste Democracy Index van The Economist heeft de toestand van alle democratieën in de wereld beschreven. België wordt in deze index aangeduid als een 'Flawed Democracy' met opkomstplicht. Er zijn landen rondom ons die gezien worden als een perfecte of een goedwerkende democratie die een hogere ranking kenden en waar al lang geen opkomstplicht meer bestaat. Ik denk ook dat het heel moeilijk is om te zeggen dat wij minder of meer democratisch zouden zijn dan bijvoorbeeld Denemarken, Noorwegen, Zweden, Nederland, Duitsland of Frankrijk. Dat zijn allemaal landen die geen opkomstplicht kennen. Ik denk dus niet dat de opkomstplicht een determinerend gegeven is om te bepalen of een land een minder of meer democratische samenleving is.

Zo'n onderzoek als De Stemming 2023 is uiteraard altijd een wake-upcall, een spiegel waar de politiek en elke politicus in moet kijken. Het moet ieder van ons motiveren om mensen te overtuigen om op een bewuste manier deel te nemen aan het democratische proces. Dat is volgens mij wel belangrijk. Ik vind dat die peiling geen voorspellende waarde heeft, maar wel een sensibiliserende waarde.

Ik wil absoluut vermijden dat bepaalde groepen niet of minder zouden gaan stemmen. Daarom is het belangrijk dat we zoveel mogelijk drempels wegnemen. Zoals ik ook al aangaf in de commissie, werkt mijn administratie, in overleg met mijn kabinet, aan een actieplan dat streeft naar zo toegankelijk mogelijke lokale en provinciale verkiezingen. De bedoeling is om dat plan een jaar voor de verkiezingen klaar te hebben. Dat is dus in oktober van dit jaar. We bespreken dat actieplan ook met de andere beleidsentiteiten binnen de Vlaamse overheid, om te bekijken welke acties zij nog kunnen ondernemen. Ik denk bijvoorbeeld aan onderwijs, jeugd, welzijn en dergelijke meer.

Voor de uitrol van het actieplan willen we, zoals gezegd, nauw samenwerken met het middenveld. Wij hebben hen gevraagd zich te verenigen, zodat we één duidelijke partner hebben. Morgen zitten mijn administratie en kabinet met hen samen. Daarbij ligt de focus op zowel het wegnemen van drempels als op het

stimuleren om deel te nemen aan de verkiezingen. Ik sta open voor suggesties vanuit de commissie om dat plan te versterken.

Dit jaar is er 250.000 euro voorzien. In 2024 voorzie ik een veelvoud van dat bedrag om die acties om mensen te stimuleren en te sensibiliseren, te kunnen uitrollen.

Ik hoop dat ik daarmee op de belangrijkste elementen heb geantwoord, mijnheer Warnez.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Dat hebt u inderdaad, minister. U hebt een aantal beleidsdomeinen opgesomd. Ik denk dat mobiliteit zeker ook belangrijk is, in het kader van vervoer. We kennen dat allemaal. Als er verkiezingen zijn, zijn er altijd mensen die zeggen dat ze er niet geraken. Dan proberen we hen uiteraard te helpen, als ze dat vragen. Maar ik denk dat ze niet afhankelijk mogen zijn van politici om naar de stembus te geraken. Het is dus aan een belangrijke collega van u, die u welbekend is, minister Peeters, om in het kader van het vervoer richting de stembussen een inspanning te leveren.

Het middenveld is voor ons – en ik denk voor iedereen – uiteraard een ideale partner om mensen te overtuigen. Zij staan immers dicht bij die specifieke, soms kwetsbare doelgroepen en kunnen hen ook het gemakkelijkst bereiken. Kunt u misschien nog wat meer inzicht geven in hoe u dat middenveld ziet? Wie is dat juist? Is dat een selectie? Kan men zich spontaan aanbieden om u te helpen? Hoe pakt u dat met hen aan?

Ik vind het trouwens ook een heel interessante suggestie, minister, om daar samen met de commissie over na te denken. Onze democratische vertegenwoordiging is een belangrijk thema. Misschien kunnen we daar ook eens hoorzittingen of zoiets over houden. Op die manier kunnen we ook de opkomst versterken, denk ik.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Bedankt voor de vraag, collega Warnez.

Minister, ik ben het voor het grootste stuk eens met wat u gezegd hebt. Ik wil het nog iets scherper stellen. U kent mij. Ik denk dat een van de oorzaken van dit probleem is dat wij als politici, maar ook burgers, lui zijn geworden als het gaat over de noodzaak en het belang van democratie. Verschillende generaties hebben zo hard gevochten om dit recht te krijgen. En nu het er is, lijken mensen vergeten te zijn wat het belang daarvan is. Wij denken vaak: "Ze moeten toch gaan stemmen, dus waarom zouden we daar tijd in steken om mensen daar nog van te overtuigen?" Vanwege die opkomstplicht hebben we daar dus te weinig aandacht aan besteed. Nu gaan we dat wel moeten doen. En ik vind dat een goede zaak. Ik vind het een goede zaak dat dat punt weer op tafel komt en dat we mensen weer moeten enthousiasmeren voor de verkiezingen en hen duidelijk maken wat het belang daarvan is.

Ik vind het ook een goed idee, minister, om daar een soort campagne rond op te zetten, een apolitieke campagne dan wel te verstaan. *(Opmerkingen. Gelach)*

Ik ben ervan overtuigd dat dat geen miljoenen moet kosten. Dat zou ook geen goede zaak zijn. Maar langs de andere kant is het ook zo dat we op die manier als overheid mee inzetten op dat democratische proces. En ik sta daar volledig achter.

De voorzitter: Mijnheer Van Rooy, staat u daar ook achter?

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): U zei dat u het nog wat scherper zou stellen, mevrouw Sminate. Ik zal het nog wat scherper stellen, want zo kent u mij ook. Ik heb wel een heel andere invalshoek.

Enerzijds denk ik dat er natuurlijk iets van aan is dat mensen niet meer genoeg beseffen wat vrijheid en een democratische rechtsstaat inhouden, en hoe daarvoor gevochten is.

Anderzijds hoor ik hier spreken over een campagne om mensen te stimuleren om te gaan stemmen. Ik weet niet hoeveel ze zal kosten, dat mag u mij dadelijk zeggen, of het nog eens herhalen want ik heb het misschien gemist. Maar de beste campagne om mensen ertoe te bewegen te gaan stemmen, is natuurlijk door het beleid te voeren dat wordt beloofd tijdens campagnes, een beleid waarvan mensen het idee hebben dat ze er ook voor hebben gestemd. Dat is steeds minder het geval. Uit onderzoek, en wanneer ik met mensen praat, blijkt dat ze doodgefrustreerd zijn over de stem die ze telkens gaan uitbrengen, en het idee en het gevoel dat ze daarna krijgen – maar het is ook aantoonbaar, het is niet louter een gevoel – dat er met die stem eigenlijk niets gebeurt, dat er niks verandert in de richting waarin mensen willen dat het verandert.

En dan zou ik natuurlijk opnieuw naar het cordon sanitaire kunnen verwijzen, maar dat is niet het enige. We zien ook in de andere ons omringende landen, waar geen cordon sanitaire is, dat hetzelfde eigenlijk aan de hand is met mensen die niet meer gemotiveerd zijn om te gaan stemmen. Ons voorstel is om de democratie uit te breiden. Ons voorstel is om zoals Zwitserland regelmatige, bindende volksraadplegingen in te voeren, naast de parlementaire democratie. Dan zullen de mensen echt het beleid krijgen waarvoor ze kiezen, en zult u zien dat er geen enkele campagne nodig is om mensen naar de stembus te krijgen.

Kris Van Dijck (N-VA): Minister, ik wil me hierbij aansluiten. Enerzijds wil ik me aansluiten bij de oproep die u doet, en de uitdaging. Collega's, ik denk dat 2024 een dubbele uitdaging heeft, en een dubbele opportuniteit. Hier in dit Vlaams Parlement werken wij onder andere in ons bezoekerscentrum met 'De Kracht van je Stem'. Dat is een educatief project richting scholen en jongeren om te tonen hoe democratie en dergelijke werkt. Dat is geënt op de Vlaamse verkiezingen. Maar in 2024 zullen er niet alleen Vlaamse verkiezingen zijn, in oktober zijn er ook verkiezingen van de lokale besturen. Het zou misschien goed zijn dat wij hier intern in het huis, de hand uitsteken om daar één verhaal van te maken richting engagement van de Kracht van je Stem, richting de Vlaamse verkiezingen, en lokale besturen.

Wat dat betreft heb ik hier in huis ook al opgevangen dat daar interesse voor is. Collega's, het zou goed zijn dat dat we hier in deze commissie, vanuit ons engagement, de stem laten horen om mee partner te zijn in dit verhaal.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik wil alle collega's bedanken voor de tussenkomsten. Er zijn een aantal goede suggesties gedaan die ik graag meeneem. De suggestie – ik denk dat ze van collega Warnez kwam – om ook Mobiliteit mee te betrekken als een van de sectoren die de toegankelijkheid en de laagdrempeligheid van een verkiezingsgebeuren kan helpen faciliteren, neem ik zeker mee.

De tweede vraag was een vraag naar het middenveld. Wie is dat? Dat is een heel breed scala. Het gaat onder meer over straathoekwerk, samenlevingsopbouw, jeugdwerk. We kijken natuurlijk naar meer kwetsbare groepen die we vooral willen motiveren om mee te werken. Maar ik denk dat daar de drempel vaak het hoogst is, dat we daarvoor extra inspanningen moeten doen.

Dan was er nog de tussenkomst van mevrouw Sminate – bedankt voor de gelijklopende inzichten. U zegt inderdaad terecht dat zo’n campagne inderdaad absoluut neutraal moet zijn. Laat er geen misverstand over bestaan. Op het moment dat de campagne in de steigers staat, wil ik me er ook uitdrukkelijk toe engageren ze eerst hier in de commissie te laten zien. Want het zou te gek zijn dat we polemieken krijgen rond zo’n campagne. Dat kan niet de bedoeling zijn, dat is ook iets waarop ik absoluut niet aanstuur. Zo’n campagne moet net mee onderdeel zijn van het motiveren om mensen te doen stemmen naar eigen inzichten, en dat kan een heel uiteenlopend scala aan inzichten zijn. Ik heb het liefst dat er een consensus bestaat rond de manier waarop die campagne wordt opgebouwd. De link naar wat er hier in het Vlaams Parlement gebeurt, vind ik ook interessante zaken die ik graag meeneem. Ik zal ook meegeven om dat te doen, mijnheer Van Dijck.

Ten slotte ben ik het wel in belangrijke mate eens met wat u zegt, mijnheer van Rooy, maar ik zal het een beetje anders formuleren. Ik denk dat, als het over lokale verkiezingen gaat, mensen gaan stemmen als ze voelen dat er een echte inzet is, dat het over iets gaat. Dat kan een lokaal bestuur zijn dat het een beleid wil verdedigen, of een oppositie die een duidelijk alternatief naar voren schuift. Dat gaat dan niet alleen over dingen die mensen aanbelangen; het gaat werkelijk over wat voor mensen essentieel is. Je ziet dat trouwens in het buitenland waar dat bij landelijke verkiezingen een echte inzet is, zoals bij de strijd tussen Trump en Biden, waar de opkomst de hoogste geweest is in de geschiedenis van de Verenigde Staten. Men voelde daar dat er twee alternatieven op tafel lagen en dat de verkiezingen inzet hadden en over iets gingen.

We gaan dat ook heel hard merken bij de lokale verkiezingen; daar heb je dan driehonderd lokale democratieën, of zoals het er nu uit ziet iets minder, 287. Ik hoop dat het er nog wat minder gaan zijn. We gaan daar zien dat de opkomstcijfers verschillend gaan zijn. In sommige gemeenten gaan die hoger zijn en het zal heel boeiend zijn om te zien hoe dat komt. Veel zal terug te brengen zijn tot feit of het al een gereden rit op voorhand is. Dan zijn weinig mensen gemotiveerd, met twee of drie lauwe verhalen die tegenover elkaar staan en waarbij er niet veel zal gebeuren. Of misschien is er net een echte inzet, een strijd, waarbij meer mensen gaan komen stemmen.

Ik denk dat het de opdracht van alle lokale politici is om mensen iets te gaan aanbieden dat voor hen relevant is. Ieder zal dat doen vanuit zijn ideologisch kader. Ik ben het met u eens dat dat de beste campagne is, een campagne die mensen motiveert om te gaan stemmen. Dat is nuttig voor bepaalde groepen, maar het echte verschil tussen een kleine of grote opkomst ligt bij de partijen zelf, bij de inzet van de verkiezingen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Aansluitend op het laatste denk ik dat u volledig gelijk hebt. Het kan gaan over wie er burgemeester wordt, maar ook over of het marktplein verkeersvrij wordt of niet. Dat zijn dingen waarvan mensen wakker liggen. Als dat een thema wordt, zullen veel mensen komen. Dat is inderdaad de rol van de politieke partijen, maar uit onderzoek blijkt dat nog belangrijker dan de politieke partijen, de communicatie van de overheid is. Ik was daar eigenlijk zelf een beetje door verrast. Ik dacht echt dat die politieke partijen het verschil gingen maken maar het is de rol van de overheid, vandaar dat we heel hard uitkijken naar het actieplan. Ik denk dat we daar samen, over de partijgrenzen heen, vanuit dit parlement moeten aan werken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het gebruik van de Canon van Vlaanderen door de agentschappen Integratie en Inburgering – 2587 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, er is al veel geschreven over die canon en er al zijn al veel verhitte debatten en discussies over geweest – ik denk dat er nog zullen volgen – maar ik ben blij dat de Vlaamse canon eindelijk een feit is. Deze canon werd uitgewerkt door een onafhankelijke commissie van historici, filosofen, journalisten en kunsthistorici. Uit de meer dan vijfhonderd mogelijke onderwerpen werden dan uiteindelijk zestig zogenoemde vensters gekozen om ons verhaal, het verhaal van Vlaanderen, te vertellen. De canon is verschenen zowel in boekvorm als als website. Hij is zeer toegankelijk en op een chronologische manier worden de ankerpunten in onze Vlaamse cultuur, geschiedenis en wetenschappen getoond. Ik denk dat we terecht fier mogen zijn op ons verhaal en dus ook op dit indrukwekkend huzarenstukje.

Deze canon is een ideaal instrument om te gebruiken in ons onderwijs, voor zowel leerkrachten in ons gewoon onderwijs maar ook voor inburgeraars. Op deze manier kan de geschiedenis van Vlaanderen aan deze mensen op een toegankelijke manier gebracht worden. Een meerwaarde is ook de cursus maatschappelijke oriëntatie (MO). Wat het onderwijs betreft, heeft de Vlaamse Regering al aangegeven dat ze aan de slag zullen gaan met die canon. De voorzitter van de expertencommissie, Emmanuel Gerard, gaf reeds aan dat de canon ook zou verschijnen in een versie voor mensen met taalproblemen, zoals, onder anderen, nieuwkomers. Op deze manier zouden ze ook beschikken over dezelfde informatie via een eenvoudig register.

U hebt ook in uw beleidsnota aangegeven, minister, dat u in het inburgeringsbeleid een koppeling zou maken met de Vlaamse canon, zodra deze opgeleverd zou zijn. Nu is natuurlijk het moment om die belofte na te komen op een operationele, doordachte en interactieve manier.

Op welke manier zal het Agentschap Integratie en Inburgering (AgII) de canon gebruiken in het aanbod MO? Hoe wilt u dit concreet inkantelen in de lessen maatschappelijke oriëntatie en ziet u andere manieren om de canon te integreren binnen uw breder inburgeringsbeleid?

Zult u aansluitend overleg inplannen met de stedelijke agentschappen om ook een integratie van de canon binnen hun werking te verwezenlijken?

Hebt u reeds contacten gehad met de expertencommissie? Zo ja, wat waren de conclusies van dit overleg?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u wel, mevrouw De Vreese, voor uw vraag. Laat me beginnen met te zeggen dat ik de Canon van Vlaanderen een mooi werk vind. Ik wil dan ook de leden van de expertencommissie feliciteren omdat ik het een heel geslaagde oefening vind die Vlaanderen in heel zijn veelzijdigheid laat zien, heel internationaal georiënteerd en ook heel inclusief, met heel veel verschillende aspecten van wat Vlaanderen in zijn geschiedenis heeft meegemaakt. U weet dat ik geïnteresseerd ben in geschiedenis. Ik vond het ook heel aangenaam om te

lezen. Dat heeft natuurlijk niets te maken met het feit dat Mechelen daar meer in voorkomt dan bijvoorbeeld Brugge. Dat heeft daar niets mee te maken. Ik was er alleszins heel erg door gecharmeerd. Er was geen enkele politieke invloed. Hoe meer ik Mechelen zag verschijnen, hoe objectiever ik de canon begon te vinden en hoe enthousiaster ik erover was. Ook in mijn hoedanigheid, als titelvoerend burgemeester van Mechelen, was ik heel enthousiast. Ik had soms de indruk dat het de canon van Mechelen was maar het was die van Vlaanderen.

Alle gekheid op een stokje. Het is een mooi werkstuk en ik ben er heel tevreden over. De canon is boeiend voor iedereen en ik kan iedereen aanraden om hem te kopen, te lezen of eens naar de website te gaan. Daarnaast volg ik de minister van Onderwijs in zijn analyse over tot wat de Canon van Vlaanderen kan dienen. Hij heeft gezegd, en ik volg hem daar volledig in: "Het is een inspiratiebron die kan dienen voor de verschillende leraars." Het is fijn dat je als ministers een zelfde invalshoek hebt ten aanzien van de canon. Minister Weyts zei vorige week in de plenaire, en ik citeer: "We gaan dit formuleren als een aanbod aan ons onderwijs. We moeten niks verplichten ter zake, want ik denk dat de respons, van al die leerkrachten die hiermee aan de slag willen gaan, gigantisch is."

Hetzelfde zien we binnen onze agentschappen. Heel wat docenten vinden de Canon van Vlaanderen een mooi werkstuk dat zeker kan dienen om hun lessen te stofferen. Maar we laten het uiteraard aan hen om hier in de praktijk mee aan de slag te gaan. Daarbij mogen we ook niet uit het oog verliezen dat de cursus MO natuurlijk ook geen cursus geschiedenis is. U weet ook dat het maar zestig uren zijn. We gaan die cursus ook niet laten herleiden tot geschiedenis maar ik denk dat het een heel interessant werkdocument voor onze docenten is, dan kan worden gebruikt binnen de leeromgeving 'Stad en Land', waar het over de geschiedenis van ons land en Vlaanderen gaat.

Wat de contacten met de expertencommissie betreft, heeft mijn kabinet op 4 februari 2022 een toelichting gegeven aan de expertencommissie over het doel en de opzet van het inburgeringstraject. De commissie vond het belangrijk een duidelijk zicht te hebben over wat zo'n traject inhoudt. Vervolgens zijn er tussen september 2022 en januari 2023 verschillende contacten geweest tussen medewerkers van de drie Agentschappen Integratie en Inburgering en de expertencommissie. Daarbij werd nagegaan welke informatie interessant kan zijn voor nieuwkomers maar ook welke aspecten mogelijk in een Canon van Vlaanderen opgenomen konden worden. Zoals iedereen opgemerkt heeft, werd de Canon van Vlaanderen vorige week opgeleverd. Zowel mijn kabinet als mensen van de agentschappen waren in Genk aanwezig. Het is nu aan de pedagogen van de agentschappen om na te gaan hoe ze de Canon van Vlaanderen kunnen ontsluiten naar de docenten MO, en aan de docenten om na te gaan hoe ze hieruit kunnen putten.

Ik sta dus volledig op dezelfde lijn als de minister van Onderwijs: de Canon van Vlaanderen kan zeker inspirerend zijn, maar we gaan het niet verplichten. Ik denk dat het een belangrijk en nuttig instrument kan zijn voor leerkrachten die mensen introduceren in onze samenleving, soms als inspiratiebron, soms ook als concreet werkdocument. Ik ben enthousiast tevreden en eensgezind met de collega van Onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Brugge heeft natuurlijk behoefte aan een aparte canon, minister, een Brugse canon, het verhaal van Brugge. We hebben die vraag al gesteld en we zetten daarop volop in. Ik denk dat het belangrijk is dat, als er lokale canons komen, ze op een wetenschappelijke manier worden benaderd en niet minder van kwaliteit zijn dan die Vlaamse canon. Ik vind dat ook voor de

steden een interessante oefening en zeker Brugge mag dan, volgens mij, niet ontbreken.

Ik denk dat het inderdaad een zeer goede inspiratiebron is, ook voor de leerkrachten maatschappelijke oriëntatie. Het helpt hun ook om verhalen te vertellen en inburgeraars zelf toegang te geven tot zaken die zij zelf inspirerend vinden. Ik denk dat heel veel inburgeraars ook heel nieuwsgierig zijn naar dat verhaal van Vlaanderen. Op die manier kunt u, als minister, wel een rol spelen om dat tot bij de inburgeraars zelf te brengen, niet verplichtend natuurlijk, maar wel door een voorzet te geven in uw communicatie naar de agentschappen en de stedelijke agentschappen. Ik denk dat ze daar inderdaad wel mee aan de slag kunnen.

Ik ben misschien vroeg met mijn vraag omdat het inderdaad vers van de pers is. Misschien kunnen we op een later moment nog eens kijken naar de manier waarop we hierin stappen vooruit gezet hebben. Maar ik denk dat het ook voor de leerkrachten een instrument kan zijn om de kwaliteit van hun lessen te bevorderen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik zou toch van de gelegenheid gebruik willen maken om mijn afschuw uit te spreken over het feit dat in die Canon van Vlaanderen, toen het op een gegeven moment ging over de Reuskens van Borgerhout, die eeuwenoude traditie, er in de plaats van een foto van de originele Borgerhoutse Reuskens een foto stond van allemaal jonge minderjarige meisjes met een hoofddoek, met de islamitische sluier. Als hier voorgesteld of gesuggereerd wordt om die Canon van Vlaanderen in het onderwijs of in het integratietraject te gebruiken, moet u zich misschien eens verplaatsen – en zoals u weet, kan ik dat zeer goed omdat ik daarmee bij mij thuis ben geconfronteerd – in iemand die uit een islamitisch land komt en die als jong meisje verplicht is geweest tot het dragen van een hoofddoek, het volgen van Koranschool en het volgen van de ramadan, die daar allerlei geboden en verboden van de islam heeft opgelegd gekregen, inclusief die verstikkende islamitische sluier. Zo iemand komt naar hier voor de vrijheid en wordt dan in die Canon van Vlaanderen geconfronteerd met het beeld van jonge minderjarige meisjes, met dus die hoofddoek in die stoet van de Reuskens van Borgerhout. Ik vind dit te afschuwelijk voor woorden.

Van iedereen die hoog van de toren blaast wanneer in Iran die moedige dames, meisjes en anderen op straat komen tegen die islamistische sluier, snap ik niet hoe hij of zij om kan met dit feit in die Canon van Vlaanderen, want dat is dus je reinste hypocrisie. Je kunt, enerzijds, niet opkomen voor de meisjes en de vrouwen die op straat komen, mensen die de sharia ontvluchten hier verwelkomen, en ze dan confronteren met een dergelijk beeld in de Canon van Vlaanderen. Ik vind het, echt waar, te afschuwelijk en te verderfelijk voor woorden.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik moet zeggen dat wij een stuk enthousiaster waren over die canon. Het was interessant om de voorzitter van de commissie, de heer Gerard, te horen op De Afspraak. Hij gaf ook wel aan dat hij zelf wat moeite had met wat hij omschreef als de erfzonde van de canon, het feit dat het politiek was geïnspireerd en eigenlijk vooropgesteld was dat het identiteitsvormend zou zijn. Wij vreesden dan ook een beetje dat een inburgering het soort verplichte lijstje van historische feiten zou worden die dan van buiten zou moeten worden geleerd om een goede Vlaming te zijn. Dat is het helemaal niet geworden en daar ben ik heel blij om. Het is geen lijstje van historische feiten die Vlaanderen definiëren; het zijn inderdaad vensters die voor een inburgeraar heel interessant kunnen zijn. Ik heb er een aantal bekeken. Dat gaat over halebirechten, over de seksuele revolutie, over de sociale strijd, over het koloniaal verleden, allemaal zaken waarvan ik denk dat ze wel verrijkend kunnen zijn voor inburgeraars.

Er werd gesproken over het feit dat men verder zou investeren in het toegankelijk maken van die canon om hem voor iedereen laagdrempelig en begrijpbaar te maken. Bent u van plan, minister, om dat te ondersteunen en trekt u daarvoor middelen uit? Hoe zult u ervoor zorgen dat die canon kan worden verspreid en gebruikt?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw Meuleman, collega Weyts is al aan het werk om die laagdrempelige versie te maken. Ik denk dat het goede zaak is dat we die zullen hebben, want dan wordt het nog interessanter om daarmee te werken. Ik wilde ook zeggen, mevrouw De Vreese, dat ik niet heel veel contestatie gevoeld heb eens de canon bekend gemaakt is. Ik denk net dat de commissie erin geslaagd is om een heel veelzijdig beeld van onze regio, van onze gemeenschap, te laten zien en die is positief gedragen. De meest kritische stemmen zijn die van de partij waartoe de heer Van Rooy behoort, die met veel meer reserves naar die canon kijkt, wat natuurlijk iedereen zijn recht is.

Ik ben blij dat het een veelzijdig en rijk beeld geeft van onze regio. Binnen onze agentschappen is men aan het kijken welke vensters daar inderdaad interessant zijn en een meerwaarde zijn voor de inburgeraars. Ik heb hier een lijst waarnaar men zeker al aan het kijken is, onder andere meisjes naar school. Dat is evident, en raakt de problematiek waarnaar ook de heer Van Rooy verwijst. Het feit dat men soms uit culturele achtergronden komt waar man en vrouw niet gelijk behandeld worden en men meisjes niet evenveel kansen geeft als jongens, is niet vanzelfsprekend. Het kan net belangrijk zijn dat men vertelt hoe dat in Vlaanderen geweest is en waar we vandaag staan.

Het heeft ook te maken met stemrecht, met democratie, met de taalstrijd, het belang van het Nederlands en waarom we daaraan in Vlaanderen zo gevoelig zijn. Ik denk dat het voor een nieuwkomer heel belangrijk is om te begrijpen vanwaar die sensibiliteit komt, om die geschiedenis te kennen. Anders kan men dat niet plaatsen. We merken dat zelf als we naar Nederland gaan of op reis gaan. We spreken over taalgevoeligheid, die soms wat openliggende zenuw waarvan sommigen zeggen dat het een overgevoeligheid is, maar die heeft een geschiedenis. Het is belangrijk dat nieuwkomers die begrijpen.

Ik denk dat ook de sociale strijd een belangrijk thema is. Mensen komen vaak uit samenlevingen waar die sociale strijd helemaal niet zo succesvol is geweest als bij ons. Welke rechten heb je als werknemer? Dat is een belangrijk onderdeel. Ik denk aan de seksuele revolutie. U hebt er ooit naar verwezen, mevrouw Meuleman, en u hebt het opgesomd. Ik had het ook in mijn lijstje staan. Ik voel dat u lokaal verankerd wilt zijn want u hebt goede voeling met de mensen. Ik denk dat seksuele revolutie heel belangrijk is. De seksuele vrijheid in onze samenleving is niet evident in veel delen van de wereld. Het is fundamenteel belangrijk om nieuwkomers van halebirechten te overtuigen. Hier kunnen mensen zichzelf zijn, wat hun seksuele oriëntatie ook is, en daarvoor moet respect worden opgebracht.

Wat wereldoorlog I en II betreft, is het zo dat veel mensen vaak uit oorlogssituaties komen en we hen moeten laten zien dat we daarin ook een stuk geschiedenis hebben en dat we daar ook de pijn gevoeld hebben en de worstelingen gekend hebben. Het zijn allemaal interessante vensters. Er zijn er ongetwijfeld nog maar die vensters haken rechtstreeks in op elementen waar misschien de specificiteit van Vlaanderen en bij uitbreiding het Westen anders is dan die van de landen van herkomst. Daar laat je heel duidelijk voelen dat het een stuk geschiedenis is die hier opgebouwd is geweest, dat het een verworvenheid is, dat het een strijd is geweest voor vrijheid en emancipatie, die misschien in het land van herkomst van de nieuwkomers, zoals Iran, nog volop gevoerd wordt.

Ik denk dat het belangrijk is dat mensen die naar hier komen, heel goed begrijpen waarvoor wij staan en volgens mij is dat een verrijking. Ik geef bijvoorbeeld de gelijkheid van man en vrouw, waarnaar een grondwettelijk artikel verwijst. Daar heeft een nieuwkomer niet veel aan. Je moet dat aanschouwelijk maken zoals in die filmpjes die mevrouw De Vreese ook gezien heeft. Als je dan nog eens die historische dimensie kunt meegeven, wordt dat nog toegankelijker, nog bevatte-lijker, voor die mensen. Onze agentschappen gaan daarmee zeker op een construc-tieve manier aan de slag, zonder dingen op te dringen. Ze gaan dingen aanreiken en het enthousiasme van de leerkrachten binnen het agentschap is minstens zo groot als het enthousiasme in het onderwijsveld waarvan collega Weyts getuigd heeft in de plenaire zitting.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Ik verwees natuurlijk naar de debatten voorafgaand aan de canon en niet naar diegene achteraf, waarin het Vlaams Belang het meest kritisch is ten opzichte van een heel mooi Vlaams verhaal, wat ik wat vreemd van hen vind. Ik denk dat daar ook echt wel heel mooi werk geleverd is door een onafhankelijk wetenschappelijk team.

Die laaggelettertheid gaat natuurlijk breder dan enkel nieuwkomers. Ik denk daarom dat het ook vanuit het onderwijs geïnitieerd moet worden. Ik denk dat het heel belangrijk is dat de nieuwe versie er komt. Ik denk dat dat ook het geval is voor kinderen in het lager onderwijs als dat op een iets ander niveau geschreven en verwoord wordt. Op het vlak van emancipatie van vrouwen, minister, moet heel duidelijk in de cursus maatschappelijke oriëntatie het signaal worden gegeven dat wij geen stap achteruit zetten, enkel een stap vooruit, en dat geldt natuurlijk niet enkel en alleen voor de emancipatie van vrouwen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.